

La «Calaixera» de Mn. Alcover

Corresponent a la promesa feta en el BUTLLETÍ (vol. III, p. 145), donem avui compte extens de la *Col·lecció lexicogràfica de Mn. Alcover*, que ha passat a formar part del fons lèxic de les nostres Oficines. Aquesta col·lecció, coneguda amb el nom de «Calaixera», està formada per més de set-centes mil paperetes, ordenades alfabèticament, procedents de tots els indrets de les terres de llengua catalana. Durant dotze anys, un gran nombre de benemèrits catalans s'ha consagrat, amb tota mena de sacrificis i amb gran patriotisme, a reunir aquest importantíssim cabal per tal que la llengua catalana pugui tenir aviat un *Diccionari* definitiu.

Aquest cabal lèxic que acabem d'adquirir, té una gran valor lingüística, perquè estotja els materials necessaris per bastir el nostre *Diccionari* amb escreix, i perquè ha influït decisivament en l'organització dels estudis filològics entre nosaltres, tota vegada que la nostra escola filològica s'ha format entorn seu.

Cap col·lecció lexicogràfica o projecte de *Diccionari* dels començats a la nostra terra, des del segle XVIII, ha aconseguit una popularitat com aquesta; però cap d'elles havia tingut la seva extensió i importància. L'esforç d'un home sol no pot traspassar la barrera que li assenyala la llengua escrita i la propia modalitat dialectal: d'aquí ve la migradesa de totes les col·leccions lexicogràfiques d'iniciativa particular.

El ms. 4501 de la Biblioteca Mazarina, provinent de la col·lecció de Tastu, conté dos diccionaris valencians, la base dels quals devia ésser el sistema de paperetes. Un d'ells és un *Ensayo de Diccionario | del Lemosino y valenciano antiguo y moderno al castellano* | Por M. Joaquin Saneb (folis 3-143); l'altre és un *Diccionari valencià-castellà*, i comprèn del foli 152 al 205. En tots dos diccio-

naris sovintegen els exemples extrets del català antic : sobretot hi abunden les paraules rellevades d'Auzias March i dels altres poetes de l'escola valenciana.

El ms. 9 de la Biblioteca Catalana Episcopal de Barcelona ¹ conté un diccionari català que, al nostre semblar, és millor que tots els diccionaris catalans publicats fins a l'hora present, baldament el seu autor digui, amb gran modestia, a la p. 591 : «he omés de gana lo proléc, qui de ordinari preceheix los llibres, perque com lo presènt no aje de exir a llum y ser donát a lestampa, serie estada inutil la precaucio.» Aquest diccionari, com els dos valencians citats, té incorporades moltes paraules del català antic. L'autor ens diu (*ib.*) : «He augmentat lo present Diccionari, de set cents trenta y nou vocables, que ab ordre alphabetic, he posat a son lloch.» La valor d'aquest vocabulari està en la quantitat abundosa d'exemples de tota casta de matisos en el significat del mot, extrets dels millors autors clàssics i de la llengua parlada.

Torres Amat, la figura del qual esdevé cada dia més interessant per a la historia de la cultura catalana en el primer terç del segle XIX, havia projectat una *Gramàtica* i un *Diccionari de la Llengua catalana*². No hem pogut afinar on haurà anat a parar aquest esboç de *Gramàtica catalana*, escrit amb la col·laboració de Tastu. En canvi hem pogut tenir a les mans els milers de paperetes que Torres Amat havia reunit, extretes en llur majoria d'antics textos catalans i de llistes que rebia d'amics seus, les quals paperetes anaven destinades al *Diccionari català* que preparava. El sistema que adoptà consistia en reunir i ordenar alfabèticament, en un o diferents blocs, tots els extrets procedents d'un mateix llibre. Entre la multitud de petits blocs lligats, la procedencia dels quals no està indicada, en trobem alguns amb el sobrescrit *Auzias March, Constitucions de Catalunya, Costums de Tortosa, Llibre dels Angels, d'Eximenis*, etc.

Hi ha demés dues col·leccions lexicogràfiques molt importants

1. Ms. de 592 ps., de finals del segle XVIII. A la part superior de la primera pàgina hi ha escrita amb lletra de Torres Amat aquesta nota: «El librero D. Juan Dorca le entregó para esta Biblioteca Catalana, Torres»; i, sota del títol, *DICCIONARI CATALÀ*, el mateix Torres hi anotà : «Es de la Biblioteca Catalana Pública Episcopal de Barcelona.

2. Comp. Saroihandy : *Grundriss I*, p. 875.

aplegades cap a l'últim del segle passat : l'*Inventari de la Llengua catalana*, de M. Aguiló i Fuster (*Diccionari Aguiló*), i els materials lexicogràfics aplegats pel Dr. J. Balari i Jovany.

Marià Aguiló havia consagrat tota l'existència a la replega de materials per a escriure el *Diccionari de la Llengua catalana*, i la mort el va sorprendre abans de començar la redacció del primer article. Aquests materials procedeixen dels textos catalans antics que M. Aguiló despullava constantment, del vocabulari dialectal recollit en els seus romiatges per la terra catalana, i de la col·laboració minsa i pobra dels seus amics i admiradors. Aquests materials, guardats misteriosament, havien estat l'arma per a combatre tota nova empresa d'un *Diccionari* definitiu. Al cap d'anys, han ingressat a les nostres Oficines Lexicogràfiques, i es publiquen actualment sota el títol de *Diccionari Aguiló* a la Biblioteca Filològica de l'Institut de la Llengua Catalana. La tasca d'aquesta publicació, encarregada a M. de Montoliu, és certament difícil, puix la confrontació de cada cita, indicada a la papereta, exigeix molt més treball que la confecció de l'obra de bell nou. Aquesta publicació és el millor homenatge que es podia tributar a M. Aguiló, com ho serà per al Dr. Balari la publicació de tot son llegat lexicogràfic, emprès per la Facultat de Filosofia i Lletres de la nostra Universitat, sota els auspicis i la cura del seu successor i deixeble el Dr. Lluís Segalà i Estalella, membre de la Secció Filològica.

No cal fer esment de la contribució aportada a la lexicografia catalana pels diferents diccionaris catalans publicats a Barcelona, a València o a les Balears. Llevat d'una excepció, estan mancats de tota valor. Hem pogut constatar que els Figuera, Amengual, Escrich, etc., quan escrigueren llurs diccionaris catalans, mallorquins o valencians, no varen fer altra cosa que pendre el mot català, o la variant mallorquina o valenciana, acompanyant-ho de la definició o explicació que el *Diccionario de la Real Academia* dona d'un mot semblant castellà. Aquest sistema, que facilitava la tasca a l'autor del diccionari, ha estat un dels factors que més han contribuït a la castellanització de la llengua literaria i de la llengua parlada. L'escriptor admetia inconscientment l'autoritat infal·lible dels diccionaris que li servien una paraula desnaturalitzada en la forma i injusta en la significança. La influencia

d'aquests diccionaris ha estat fatal, però era inevitable. Una vegada la Reial Acadèmia va haver publicat el primer *Diccionario* (1726), els acadèmics, que han rebut després la consagració oficial, no han fet altra cosa que reimprimir, cada edició d'una manera pitjor, aquell valuós diccionari, boi esporgant tot ço que més alta valor filològica tenia. Posant de part l'esforç gegantí de Cuervo per a reintegrar la lexicografia castellana amb son *Diccionario de Construcción y Régimen de la Lengua castellana* (I, 1887; II, 1894), cada nou diccionari castellà que es publica esdevé un figurí estraït del pare dels diccionaris castellans. La influència castellana ens va privar de tenir un *Diccionario de la Lengua* que fos cosa definitiva : el dia que aquesta influència va quedar neutralitzada en la literatura, es va sentir la necessitat imprescindible d'aquell *Diccionario*.

Perdudes les esperances de veure publicat l'*Inventari* de M. Aguiló, fou necessari d'empendre la preparació d'un gran *Diccionario de la Lengua catalana* en el qual s'inclogués la llengua parlada i la llengua escrita, el mot dialectal i el mot del document. L'home providencial que té tota empresa quan ha arribat l'hora de la seva realització, fou D. Antoni M.ª Alcover, qui, amb zel de veritable apòstol, començà a predicar l'obra del *Diccionario*, tal com la concebia, a Mallorca, Barcelona, València, Perpinyà, i en totes les ciutats i en totes les viles de les terres de llengua catalana. En la *Lletra de convit* (1901) traçà el pla del futur *Diccionario* i el dividí en seccions, encarregant a cada col·laborador una secció determinada per tal que l'obra pogués ésser ben completa. Aquesta magna organització, en la qual han col·laborat més de mil sis-cents corresponents, fixant-se en diferents seccions de la llengua, demostra que el seu iniciador tenia, ja en aquell temps, una clara visió de ço que un diccionari ha d'ésser. El mot viu en família, mai viu sol : per això convé anar-lo a cercar dins del seu ambient si volem tenir coneixença certa de ço que ell significa.

Aquesta organització necessitava un portaveu per mantenir la cohesió amb els col·laboradors, i a la vegada per incitar-los al treball. El *Bollett del Diccionario de la Lengua catalana* (1902-1916) ha complida aquesta missió, i, en els nou volums publicats fins ara, hi ha escrita minuciosament la història d'aquesta col·

lecció lexicogràfica. El *Bolletí*, de caire popular i científic a la vegada, ha estat el vehicle d'eficàcia extraordinària per a la propagació de la coneixença i de l'amor a la nostra llengua. Les polèmiques (que no poden faltar en l'obra d'un batallador), les narracions d'excursions i viatges, i les exhortacions adreçades als col·laboradors, tenen una frescor i un encant exquisits : elles han donat per tot Europa la popularitat a l'obra del *Diccionari* i a Mn. Alcover.

Aquesta magna obra del *Diccionari* ha arribat a reunir una quantitat extraordinària de materials procedents de la llengua parlada i dels principals monuments de la llengua escrita, sense cap ajudantia econòmica, comptant solament amb el patriotisme dels col·laboradors. La valor d'aquests materials és proporcionada a l'educació literària del col·laborador que els aportava. Una gran quantitat d'aquests, admirablement seleccionada, ha estat aportada pels millors escriptors i pels millors coneixedors dels nostres arxius; però, entre mig d'ells, no mancava qui es complavia en emplenar grans quantitats de paperetes per tal que el seu nom figurés en la llista dels col·laboradors que tenien *poca son*, com hem pogut constatar de tres o quatre col·laboradors, els quals copiaven un mateix diccionari, donant tot ço que contenia per vocabulari de la localitat llur; altres, en canvi, donaven la paraula sense explicació de cap mena, resultant inaprofitable tot el material aportat. Però els defectes d'aquest ordre compareixen necessàriament en tota obra de col·laboració extensa. El lèxic de les Balears hi està reunit de la manera més minuciosa, i ço mateix cal constatar per al regne de València i per al Rosselló, les dues regions de la llengua més allunyades. Aquí tampoc han faltat col·laboradors fervents i admiradors de la pròpia llengua. El *Diccionari de Mn. Alcover* ha aconseguit a Catalunya una veritable popularitat. No ha faltat, en cap vila d'importància, el col·laborador que tenia confiada la missió de recollir el lèxic de la parla vivent i d'extraure dels arxius parroquials i municipals la llengua dels documents. La bibliografia de les fonts utilitzades és abundant i selecta : els documents inèdits, els antics textos catalans publicats, les obres medievals tècniques sobre medicina, sobre agricultura, etc., i una quantitat respectable de les obres de la nostra literatura moderna, li han proporcionat el

lèxic de la llengua escrita. Cada una d'aquestes obres, i també cada document, són citats amb una abreviació, la qual cosa permet comprovar l'original de cada papereta. La llista de les obres estudiades ha estat donada a conèixer pel mateix Mn. Alcover en el seu *Bolletí del Diccionari de la Llengua catalana*.

Afegim aquí que la dita bibliografia és completada per la majoria dels diccionaris catalans, posats en paperetes i incorporats a la magna col·lecció, la qual ha reunit els materials suficients per a escriure un *Diccionari de la Llengua catalana* incomparablement superior a tots els publicats fins a l'hora present. Si el *Diccionari* d'una llengua hagués d'ésser solament una anotació de paraules, no vacil·lariem en emprendre la publicació d'aquest tresor lexicogràfic, que fa la impressió d'haver registrat tot el vocabulari català. Però, perquè el *Diccionari*, abans de tot i sobretot, ha de contenir la història de l'evolució d'un concepte, assenyalada per la multiplicitat de significats que cada paraula enclou, aquesta magna col·lecció passa a integrar els materials que es reuneixen en les Oficines Lexicogràfiques per l'elaboració del *Diccionari general de la Llengua catalana*.¹

Donem una mostra de ço que fóra el *Diccionari de Mn. Alcover*, publicant els articles *Cavall*, *Maig* i *Pare*, redactats davant dels materials que cada una d'aquestes paraules ens ofereix.

Cavall, *kəbál* (Cat.), *kəvál* (Camp de Tarragona, Balears, València).

I. Animal : 1. El cavall.
2. Nom d'un peix. 3. Cavall de serp. 4. Ocell. 5. El guarà.

II. Representació del cavall:
1. Figura en els jocs de cartes.
2. Figura en els jocs d'escacs.
3. Els cavalls cotoners.

III. Pessa de sosteniment:
1. Un bigam de les teulades.
2. Armadura de coberta, formada per tres pessas. 3. Banc de fusta on treballa : a) el fuster; b) el paraire; c) el picapedrer.
4. Piló que sosté el taulell.

5. Post petita que es col·loca damunt l'olla colera. 6. Banc de potes altes que serveix als pintors. 7. Aparell de tres-peus damunt del qual es posen els socs per treballar-los; bastó forcat que sosté el tió quan el serren. 8. Cavall de la biga de tafona. 9. Cavalls de foc. 10. Sostre.

IV. Rebrot que ix al costat del borro mentre el cep és tendre.

V. Joc de nens.

VI. 1. Cavall de vapor.

2. Escuma de les ones.

VII. Cavalls forçats.

VIII. Interjecció.

1. Vegi's *Report dels treballs fets a les Oficines Lexicogràfiques durant el bienni de 1913-1914*.

IX. Cavall bernat.

I. 1. «de bels .II. cauals que auem couenguts» (Pujol, *Doc.* XVI, 44, a. 1251). *Cavall negre*, cavall de color negre. *Cavall estelat*, el que té una clapa blanca al front. *Cavall roig*, el cavall de color roig. *Cavall «tor-dillo»*, cavall blanc esquitxat de negre. *Cavall cerdà*, el cavall provinent de la Cerdanya. El bestiar de peu rodó és la riquesa principal de la Cerdanya. *Cavall de bast*, el que porta bast (Vendrell). *Cavall de sella*, el cavall de muntar. *Cavall de cotxe*, el cavall destinat a tirar cotxe. «Cauall encubertat, cauall emblador, cauall castrat, cauall junyit ab altres» (*Dicc.* Nebrisa). «A cavall donat no li miris el dentat» (Masalcoreig). «Va desenfrenat com un cavall» (Vich). «Qui sol menja el seu gall, sol ensella el seu cavall.» 2. *Cavall mari*. Ictiol. *Hippocampus Guttulatus*. Cuv. *H. brevisrostris*, Cuv. (Gibert). 3. *Cavall de serp*. *Mantis religiosa*. Vola damunt els bassots d'aigua. Té les ales primes i el cos estirat i llargarut. És conegut també per *senyoreta* o *libèl·lula* (Barcelona), *espia-dimonis* (Vallès). 4. *Cavall d'en Pacoli*. Ocell pagot o pigot (Llufriu). 5. *Cavall sementer*, cavall guarà. És el cavall destinat a la reproducció.

II. 1. El cavall d'espasa, d'oro, de copa i de *basto* en els jocs de cartes. 2. La figura del cavall en els jocs d'escacs. 3. *Els cavalls cotoners* (Igualada). Un joc que se celebrava en aquesta ciutat per la festa major. Dos o tres parells d'homes, ficats cada undins d'un cavall de cartró foradat del cos, corrien i brincaven al so d'un fuet que duïen. «vint i dues personas que ballaren la turquia y nou que ballaren los cavalls cotoners... 3 lliures

2 sous.» (*Llibre de Comptes*. Arx. Mun. d'Igualada. 1596.)

III. 1. La biga que sosté les altres de la teulada en un extrem (Plana de Vich). 2. Armadura de teulada a dos vessants en forma de triangle (Valls). *Cavall i ego*, armadura que es fa de dos llenyams o bigues articulades, formant un angle, a l'extrem del qual s'aguant a nivell la biga que fa esquena en l'aiguavés (Mallorca). 3. Cavall de fusta: a) Especie de banc inclinat i sostingut per dues cames amb una esmotxadura central i amb una barra ficada damunt: els fusters grossers se'n serveixen per fer-hi la llur feina. De vegades és de tres cames i aguenta els socs quan es serren (Bal.). b) «El banc on seu el paraire quan treu l'estam» (*Dicc.* Figuera). c) Un banc amb les cames molt llargues (*ib.*). 4. El tió que sosté el taulell en el qual la roda està subjecta (terme de gerreria, Marratxí). 5. Una posteta de fusta de tres braços, que es posa damunt la boca de l'olla colera, i serveix per prémer-hi damunt el formatge que les dones mauren (Manacor). Un bastó forcat pla i foradat que es posa damunt l'olla colera per premsar-hi la fogassa (Santanyí). 6. Suport de fusta que serveix per aguantar taulons i bigues (Cat.). 7. Cavall de serrar: un bastó forcat que serveix per aguantar un tió gros quan s'ha de serrar. 8. El llenyam horitzontal damunt del qual descansan les guieres (ram de l'oli, Manacor). Cavall de la biga de tafona (Alaró). El llenyam clavat perpendicularment a terra que en duu un altre de travessat, formant uns braços en creu, a l'extremitat dels quals hi ha les guieres (Balle). 9. Fer-

res de la llar per a aguantar la llenya (mall. *negrets*): «item un cauall foguer» (Arx. S. C. Queralt, 1444). «mes vn cauall de ferro per lo foc» (*ib.*, 1556). «IIII cauals de foch» (*ib.*, 1533). 10. Els sostres a nivell d'una esteva (Vilassar).

IV. Els ramets secundaris de la verga o serment (Penadès). Rebrot que surt al costat del borró mentre el cep és tendre (Hospitalet). Brot o xuclador de cep (Tarragona). Els ceps es poden cada any, i solament són útils els rebrots directes de les brocades que es deixen. Els rebrots que neixen en les redoltes són els *cavalls* (Vendrell).

V. *Cavall fort*. Joc de nois que consisteix en saltar l'un a cavall de l'esquena d'un altre, que para amb el cap apuntat a una paret (Vich). 2. Aquest mateix joc es nomena *cavall salt* (Valls).

VI. 1. La unitat que serveix per amidar la força d'una màquina de vapor. Equival a l'esforç necessari per a alçar en un segon el pes de setanta cinc quilograms a un metre d'alçada. Equival també a la força de dos cavalls (Vilassar). 2. Espuma de les ones formada per la brisa (Ciutadella).

VII. *Cavalls forçats*. Cavalls que havien de tenir sempre preparats a disposició i servei del rei aquells senyors que havien percebut de la repartició del regne de Mallorca. Antigament eren nomenats *cavalls armats*.

VIII. «*Cavall!* que ets pesat! Sempre vens a amoïnar-me!» (Valls).

IX. *Cavall bernat*. Criatura bellugadissa. (Pineda.)

Derivats.

Cavalla : 1. L'euga (Rocapruna). 2. a) La pell d'un cavall, euga o ruc, tant si és adobada com en

pèl (Empordà). b) Calcuta negra (Vendrell). 3. Classe de peix (*Scomber colias*, Lin. (Vinaròs, Tarragona.)

Cavallet

I. Cavall petit.

II. Un peix.

III. Atuell del pintor.

IV. Una classe de pollina.

V. Una palanca petita.

VI. Les tavelles de les faves.

VII. Guarniment dels animals.

I. 1. Cavall petit (Mallorca). «Cavallet, com eres jove, — que anaves de pentinat!; — i ara, que vell has tornat, — tens quatre pèls a sa coa.» (Mallorca.)

II. *Cavallet de mar*. Un peix. *Hippocampus guthulatus*, Cuv.; *H. brevisrostris*, Cuv.

III. Armadura amb un peu darrera. És una mena de trespeus amb una lleixa per a posar-hi els quadres. Valent-se d'unes grues i d'una pessa dentada, aquesta lleixa puja i baixa a voluntat. També hi ha cavallets verticals amb base quadrada.

IV. Tisora de fusta que serveix per a sostenir els llenyams que s'han de llavorar i planejar a mà, o s'han de fer corbs (Palma).

V. Una palanqueta que maneja el canaló en les moles (Molló).

VI. Les tavelles de les faves quan tot just comencen a eixir, després de la florida: «Aquestes faves ja tenen *cavallets*» (S. F. de Guíxols.)

VIII. Guarniment que va col·locat damunt de les anques de l'animal en forma de creu. Les corretges d'aquest guarniment van des del darrera de l'animal fins a l'anella del bas-tet. (Banyoles.)

Maig, *maç* (Cat., Bal.); *máj*. (Val., Ross., Ribagorça.)

I. El quint mes de l'any.

II. Un pi.

III. Rebrot per a plantar al mig de la plaça.

IV. Gra de blat o d'ordi.

V. Un test.

I. «e lo jorn de sant miquel del mes de maig ala sglesia de mossen Sent Pere de Pons e que sie tengut un confrare de cada case esser present» (Ord. de Pons). «Pel *maig* cada dia un raig», equival a dir que pel maig plou molt (Barcelona, Ripoll). «Pel *maig* ves com vaig.» En aquest mes no convé alleugerir-se de roba. (Vendrell.) «En *maig* conforme vaig» (Cast.). «Al *maig* cada gota val un raig» (Miravet). «Pel *maig*, a raig, a raig» (Olost). En aquest mes la pluja acostuma anar abundosa.

II. «Dia 12 de Maig, plantant un *Maig* caygué y axafá una cama a una minyona» (Obra, 209). *Maig* és un pi guarnit que els fadrins planten al mig de la plaça per Pasqua (Vallès).

III. Qualque rebrot que es planta al mig de la plaça com a veritable arbre de maig (*ib.*).

IV. Gra de blat o d'ordi, sembrat en un test, que es deixa grifollar i créixer en un lloc fosc perquè tingui un color blanc. Pel Dijous Sant es porta al monument. (Valls.)

V. Test guarnit de flors, estampes, etc., que es posa a les escales del monument (Barcelona, Ripoll).

Pare, páre (Cat. or., Bal., Val.), *párre* (Cat. oc.), *pári* (Pallars), *pái* (Sòller), *páru* (Ross.).

I. La relació de paternitat:

1. La paternitat carnal. 2. La paternitat espiritual: a) Déu criador. b) Els Sants Pares de l'Esglesia. c) El papa. d) El sacerdot confés. e) El religiós profés que és sacerdot. 3. Protector d'un infant o d'una per-

sona abandonada. 4. El que és refugi en les necessitats. 5. El que resol tots els conflictes en un poble.

II. El que dirigeix la tabola en els casaments, etc.

III. 1. El mascle que intervé en la reproducció. 2. L'ase guarà.

IV. 1. El brot principal de les plantes. 2. La corda o fil principal de les trenyelles.

V. 1. Fil. 2. Tela d'estopa.

VI. Herba.

I. 1. «Tal *pare* tal fill» (Ciutat de Mallorca). «*Pare* lleu, mare freixura, que tal serà la criatura» (Eivissa). «Qui no creu un bon *pare* ha de creure una mala madrastra» (Miravet). «De *pare* vell i camisa vella no et dones pena» (*ib.*). «Quan el *pare* peix el fill, riu el *pare* i riu el fill: quan el fill peix el *pare*, plora el *pare* i plora el fill» (Ripoll). 2. a) «trinitat eterna o divinal *pare* et fyll et sent esperit» (Lull). «la sperança que tinch de la tua virtut *Pare* reverent» (Tirant). b) «Els Sants *Pa-res* de l'Esglesia són venerats i estimats de tots els cristians». c) «tots aquells qui van a terra santa sens licencia del sant *pare* son scomunicats» (Doc. 1464). d) «em confesso a Déu ... i a vós, *pare*, que he pecat gravement» (del *Jo pecador*). e) «lonrat *pare* Harnau bisbe de Tortosa» (Costums de Tortosa). 3. «En Joàn va recollir aquell nen petit i li fa de *pare*» (Vich). 4. «El rector d'aquesta parroquia és el *pare* de tots els parroquians» (Barcelona). «En Josep és el *pare* del poble: encara no hi ha una necessitat tothom corre a casa seva» (S. B. del Grau). 5. Esser un *pare* pedaça. Es diu d'aquell que té un caràcter conciliador. (Ripoll.)

II. 1. *Pare dels boigs*. El que

dirigeix la tabola en els casaments i capitaneja els joves que molesten els nuvis i les noies que assisteixen a la festa. Acostuma a ésser un oncle dels nuvis. (Llussanès.) 2. *Pare dels sogres* (socer magnus). (*Thes. puer.*, 54.) 3. *Pare del tràfec*. L'home que aparenta fer més feina de la que fa regularment. (Pineda.)

III. 1. «Aquest cavall és molt guapo. Pel color s'assembla al seu *pare*.» «Els porcs tots són fills del seu *pare*.» 3. «Aquest pollí, quan sigui gros, serà un bon *pare*.» (Vich.)

IV. 1. «Esporga bé aqueix plançó i no li deixis més cimals

que el *cap pare*» (S. B. del Grau). «El blat enguany no ha goixat: sols han pujat els *pares*.» 2. Per fer bé la corda, el *pare* ha de tenir dues trenyelles més que els cordills.»

V. 1. «item xx lliures de fill ço es *pare e mare*» (Inv. segle XIV). 2. «altre parell de llançoles de bri de lli *pare e mare*.» «4 llansols ... 3 de *Pare y Mare*.» (Arx. de Fullea, doc. 1706.) *Pare i mare*. Una tela d'estopa que encara s'usa avui (Cardona).

VI. «*pare y fuy m. herba, cast. yerba estrellada*» (*Dic. Figuera*).

Aquests tres articles enclouen una serie de significats que mai havien estat registrats en cap diccionari català: ells són suficients per a assenyalar l'alta valor de la replega de Mn. Alcover; emperò no tots els articles que podrien escriure's a base dels materials de la «Calaixera» tindrien proporcionadament la mateixa extensió i el mateix interès que els que havem exposat: sovint els materials flauegen, degut al lliure albir de molts col·laboradors en la replega del vocabulari. La mostra d'articles que donem deixa entreveure ço que seràn els articles del *Diccionari general de la Llengua catalana*, redactats davant d'una quantitat de materials infinidament superior, els quals materials van recollint-se sistemàticament en les Oficines Lexicogràfiques. Mn. Alcover, tot incorporant a aquestes Oficines la seva col·lecció vastíssima, ha prestat un concurs de valor inestimable a l'empresa de recull i elaboració científica del nostre idioma.

A. GRIERA